

Evaluering af Center for Almen Medicin ved Københavns Universitet

Grundlag for evalueringen

I aftalen for etableringen af Center for Forskning og Uddannelse i Almen Medicin (CAM), indgået den juni 2015, er det specificeret at der skal laves en evaluering af centerets funktion og resultater. Evalueringen skal foretages af et internationalt peer-review evalueringspanel.

Evalueringspanelet blev nedsat og godkendt i samarbejde med Københavns Universitet, Fonden for Almen Praksis og CAM. Som grundlag for evalueringen i efteråret 2022 har evalueringspanelet ønsket at få skriftligt materiale, før evalueringsbesøget i København den 15. og 16. november 2022.

Evalueringspanelet har bedt om, at det skriftlige materiale skulle være struktureret efter følgende temaer:

- 1) Centerets opbygning og governancestruktur
- 2) Forskningsstrategi og -finansiering
- 3) Forskningsproduktion og -kvalitet
- 4) Undervisnings- og formidlingsaktiviteter
- 5) Impact og relevans

Evalueringspanelet har ønsket at få interviews med udvalgte grupper i løbet af evalueringsbesøget, herunder med centerledelsen, institutleder for Institut for Folkesundhed (IFSV), forskningsgrupelederne og øvrige medarbejdere i CAM, institutadministrationen og repræsentanter for Danske Regioner og PLO. Under evalueringsbesøget har evalueringspanelet spurgt ind til de skitserede emner under interviews, hvor funktioner og resultater for CAM er blevet uddybet.

Denne rapport fra evalueringspanelet er ligeledes struktureret efter ovenstående fem temaer og er baseret på evalueringsgruppens vurderinger på baggrund af det tilsendte skriftlige materiale samt interviews i forbindelse med evalueringsbesøget.

Overordnede konklusioner fra evalueringspanelet

Centerdannelsen er lykkedes med at skabe et robust og bæredygtigt almenmedicinsk miljø, både administrativt og på undervisnings- og forskningsområdet. Der er en solid og god faglig og administrativ integration mellem Afdelingen for Almen medicin (AAM) på Københavns Universitet (KU) og Forskningsenheden for Almen Praksis (FE), hvor komparative styrker og forskelligheder bruges aktivt til at skabe et stort, sammenhængende og stærkt fagligt miljø. Centeret er forankret på IFSV, som giver gode rammer for tværfaglig forskning og mulighed for interaktion med andre faglige miljøer. Succesen bygger videre på en positiv udvikling og erfaringer, der går længere tilbage end centerdannelsen, men formaliseringen af centerdannelsen med kontrakten fra 2015 bidrager til at skabe et sammenhængende miljø på tværs af de to enheder.

8. december 2022

Evalueringsgruppen:

Formand

Mickael Bech

Forsknings- og analysechef
cand.oecon., ph.d., prof.
VIVE

Bente Prytz Mjølstad

Lektor
praktiserende læge, ph.d.
Norwegian University of
Science and Technology
(NTNU), Trondheim

Troels Mengel-Jørgensen

Praktiserende læge
formand for DSAMs
forskningsudvalg

Centerets to dele er lokaliseret i lokaler ved KU, som er afgørende for at skabe synergi mellem de to organisatoriske enheder. Der er skabt et effektivt, fælles sekretariatet på centeret, som giver en omkostningseffektiv administration, som understøtter synergien mellem centerets to dele.

Der har været vækst i centeret med øgning af den eksterne finansiering. Centeret har en bred publikationsstrategi, som afspejler bredden af forskningsfeltet, og der er taget initiativ til flere gode formidlingsaktiviteter, som øger synligheden af centeret i forhold til de primære aftagere af viden i almen praksis og den bredde offentlighed.

Med centerets vækst og øgede størrelse følger der nu et større behov for at udvikle den organisatoriske modenhed af centret med en øget grad af tydelighed om strategi, tydelighed og transparens om rammebetingelser på tværs af centerets enheder, samt en fortsat styrkelse af synergien internt i centeret og udviklingen af partnerskaber med andre enheder inden for KU. Centerets øgede størrelse og øgede organisatoriske modenhed kræver opmærksomhed på at øge transparensen i ledelsesstrukturen og de strategiske prioriteringer, som tydeliggør de forskellige rammer, muligheder og udfordringer, der er mellem de to enheder i centeret. Evalueringspanelets konklusioner og anbefalinger beskrives i detaljer i de næste afsnit.

Ad 1: Centrets opbygning og governancestruktur

Kort opsummering

Centerets overordnede strategi og vision er at fremme forskning, uddannelse, formidling og kvalitetsudvikling inden for almen medicin til gavn for borgerne i Østdanmark. Centeret består af Afdelingen for Almen Medicin (AAM) ved KU og Forskningsenheden for Almen Praksis (FE). Centerets to dele har fælles fysisk lokalitet på Københavns Universitet (KU), sammen andre dele af Institut for Folkesundhedsvidenskab (IFSV). Centeret står for prægraduat undervisning i almen medicin på medicinstudiet, samt for Forskningstræningen på den postgraduate specialeuddannelse. Der er tæt samarbejde med den øvrige postgraduate speciallægeuddannelse i almen medicin, som har kursuslokaler i tilknytning til centreret. Herudover indgår centeret i tæt samarbejde med regionale strukturer såsom kvalitetsenhederne KAP-H (Kvalitet i Almen Praksis i Hovedstaden), KAP-S (Kvalitet i Almen Praksis i Sjælland) og KiAP (Kvalitet i Almen Praksis) – og der er igangværende arbejde med at etablere en satellitenhed af centeret i Region Sjælland.

CAM's ledelsesstruktur har de fleste år bestået af en Centerleder for både Universitetsafdeling og Forskningsenhed, og der er nu en delt ledelse af de enkelte enheder som fungerer som en fælles ledelse for CAM. Frans Boch Waldorff (FBW) er tiltrådt som Centerleder og leder af AAM i oktober 2022, hvor Susanne Reventlow (SR) er leder for FE. Sammen med administrationschef Jørgen Thorsø Pedersen (JTP) udgør de centerets formelle ledelsesteam, som tilgodeser driften og det strategiske arbejde. Medarbej-

derne er organiseret i faglige grupper, som dækker otte forskningsgrupper, hvor forskningsgruppeledere varetager den faglige ledelse af projekter, faglig udvikling og vejledning af yngre medarbejdere inden for forskningsgruppens område. Der afholdes forsknings- og centermøder for alle medarbejder.

Centeret har et fælles sekretariat, der håndterer de administrative rammer og procedurer for de to dele af centeret, som har hver sine systemer: Det statslige (Universitetet) og Det regionale (FE). Sekretariatets medarbejdere er ansat i en af de to enheder i centeret, mens sekretariatslederen er ansat med en delt ansættelse i hver af de to enheder.

Flere af de videnskabelige medarbejdere har delte ansættelser i begge enheder i centeret, hvor universitetsansættelser giver mulighed i det traditionelle universitetssystem og FE-ansættelse har andre fordelagtige løn- og ansættelsesvilkår. Ved at ansætte medarbejder i delte stillinger undgås der administrativt arbejde i forhold til databehandlaftaler, samarbejdskontrakter osv.

Det administrative samarbejde er løbende blevet udbygget og konsolideret i det fælles sekretariat, som sørger for fælles support, samarbejde på tværs og mindsker de videnskabelige medarbejders administrative opgaver. Det fælles sekretariat understøtter en fælles centerhjemmeside, fælles forskningsprofiler, fælles e-mail- og filserver, samt domæne og firewall, indkøb af hardware og software, samt fjernadgang via opkoblingsforbindelse, og adgang til Københavns Universitetsbibliotek og indrapportering til Den Danske Forskningsdatabase via CURIS-databasen. Det er en stor styrke i centeret, at der er opbygget et fælles og sammenhængende administrativt sekretariat, som understøtter at de komparative fordele og styrker bruges aktivt i forhold til forskningsansøgninger og (delte) ansættelser. Det fælles sekretariat understøtter en effektiv administrativ struktur, som skaber synergi mellem de to enheder og giver en effektiv administrativ opgaveløsning.

Observationer og generelle kommentar

Fysisk lokalitet

Centeret fremstår nu samlet. Hvor der tidligere har været en fysisk adskillelse mellem FE og AAM, betyder lokaliseringen på samme sted, at centeret fysisk fremtræder som ét sammenhængende fagligt miljø. Kontorpladser er opdelt i grupper: Der er et sekretariat, et kommunikationskontor, projektkontorer, professor- og seniorforsker kontorer, Ph.d.-kontorer, og fleksible arbejdspladser for personer med deltidsansættelser. Medarbejderne beskriver, at der i hverdagen ikke kan mærkes en adskillelse mellem FE og AAM. Centerdannelsen betyder også, at der er etableret en fælles mødestruktur, så der ikke længere er dobbeltmøder på de to enheder i centeret.

- › Vi bemærker i evalueringspanelet, at centeret fremstår samlet med fælles sekretariat og fælles fysiske faciliteter, og derfor vil det være afgørende at beskytte miljøet ved at indføre i den kommende aftale for centret, at FE og AAM skal bibeholde fælles fysiske placering for at sikre det fælles faglige miljø.

Rammer for centeret

Centerdannelsen har tiltrukket forøgede eksterne bevillinger over de sidste 6 år, deraf et stigende antal medarbejdere. Der er ca. 120 medarbejdere i alt i centeret på sammenlagt ca. 53 årsværk. FE's basisbevillingen dækker 6-7 faste stillinger, hvor AAM's basisbevilling dækker ca. 6,3 årsværk, resten bliver dækket enten af eksterne bevillinger eller finansieres via undervisnings- og kursusaktiviteter. Der kan ses en samlet forøgelse af den årlige omsætning fra eksterne bevillinger fra knap 31 mio. kr. i 2017 til knap 42 mio. kr. i 2021.

Centeret betragtes som en integreret del af IFSV og indgår på lige fod med de andre syv universitetsafdelinger i fælles arrangementer. Der er fælles infrastruktur og centeret har fælles IT-drift, software, hjemmeside og fælles drev. HR håndteres i samarbejde med IFSV og fakultets HR-funktion.

- › Det er evalueringspanelets vurdering, at de to enheders forskellige rammer bruges aktivt og konstruktivt til at styrke det fælles miljø. En kommende centerkontrakt bør fastholde rammer, som understøtter synergien mellem de to enheder ved at sikre en høj grad af fleksibilitet med konstruktiv brug af forskellene mellem enhederne, sammen med mulighederne for at skabe en fælles faglig og administrativ struktur.

Ledelsesstruktur

Centeret har en velfungerende ledelse og administration. FBW har personaleansvar for AAM-medarbejdere, mens SR har personaleansvar for FE-medarbejdere. FBW, SR og JTP danner ledelsesteamet og holder ugentlige møder. Afdelingslederen (FBW) har regelmæssige møder med institutledelsen for IFSV. Forskningsgruppelederne har ansvar for forskning- og projektledelsen. Alle videnskabelige medarbejdere deltager i mindst én af de otte forskergrupper. Ansættelsesprocentfordelingen i de delte stillinger bestemmer, hvem der tager medarbejderudviklingssamtaler (MUS) med medarbejderne. Det kan være svært at gennemskue ledelsesstrukturen for de yngre ansatte, som også er den gruppe, der har størst behov for ledelsesmæssig nærhed.

- › Evalueringspanelet bemærker, at der er en velfungerende ledelsesstruktur for centeret. Samtidigt anbefaler vi, at centerets ledelsesstruktur mht. den faglige ledelse udvikles, så det tydeliggøres hvilken funktion og rolle forskningsgruppelederne har.

Administrative rammer for ansættelser

Flere medarbejdere er ansat i delte stillinger mellem FE og AAM med forskellige procentfordelinger. Det er en bevidst strategi at bruge delstillinger, så stillingsindhold, løn og ansættelsesvilkår kan tilpasses de enkelte medarbejdere og projekter. Universitetsansættelse giver mulighed for meritring i det akademiske system, mulighed for at vejlede studerende og ph.d.-studerende samt muligheden for at undervise på prægraduate uddannelser. Den regionale ansættelse på FE giver, som udgangspunkt, bedre lønforhold, som kan bruges til at sammensætte ansættelsesvilkår tilpasset de enkelte

medarbejdere, hvilket især kan være vigtigt for rekruttering og fastholdelse af læger i forskning. Det skaber samtidigt også et behov for en høj grad af transparens og tydelighed omkring de forskellige rammevilkår ved ansættelser i hver af de to enheder og i delte ansættelser.

- › Det er evalueringspanelets anbefaling, at centeret tydeliggør de forskellige rammevilkår for de to enheder over for medarbejderne og tydeliggør kriterier for at være i delte ansættelser, så muligheden for fleksible og individuelt tilpassede ansættelsesvilkår ikke skader sammenhængskraften blandt medarbejderne i centeret.

Karriereudvikling og -muligheder

Centeret har flere ansatte som er speciallæger i almen medicin, samt forskere med andre faglige baggrunde (f.eks. folkesundhedsvidenskab, antropologi, tandlæge, mv.). Det er afgørende med en kritisk masse af forskere, med baggrund som læge, i forhold til at dække den præ- og postgraduate undervisning. Der er gode karrieremuligheder for forskere med baggrund i almen medicin i centeret, men der er i stigende grad også tydeliggjort karriereveje for ikke-lægelige forskere i centeret. Det sidste er især hjulpet på vej ved ansættelse af erfarne forskere med anden baggrund end lægelig, så de yngre forskere uden en lægelig baggrund kan hente sparring og spejle sig i erfarne forskere.

- › Der anbefales, at den kommende centerkontrakt bør tydeliggøre mulighederne for synergien mellem lægelige og ikke-lægelige forskere, da rekruttering og fastholdelse af forskere med flere forskellige faglige baggrunde er vigtige for forskningen og for udviklingen af det almenmedicinske felt.
- › Centeret bør tydeliggøre strategier for karriereforløb for både læger og ikke-læger, for at understøtte karriereudviklingen for forskere med forskellige faglige baggrunde.

Arbejds miljø

Alle medarbejder beskriver et velfungeret arbejdsmiljø. Sekretariatet giver en fælles støtte, som overkommer mulige administrative barrierer mellem de to enheder. Også de centrale HR-funktion på fakultetet og HR-funktionen for FE virker til at kunne fungere sammen, og forskellen mellem de to enheder bruges konstruktivt til at imødekomme behov for fleksibilitet i ansættelser og ansættelsesprocesser. Centeret har ét arbejdsmiljøudvalget, og APV laves sammen på tværs af de to enheder.

Der afholdes regelmæssige forskningsmøder, hvor der opfordres til tværfaglig vidensudveksling og dette bidrager til et samlet tværfagligt arbejdsmiljø. Derudover er der et metodeforum for især kvalitative forskere. Nye medarbejdere føler, at de bliver godt modtaget og har gode udviklingsmuligheder.

- › Evalueringspanelet bemærker, at der er et godt arbejdsmiljø med gode rammer for tværfaglig vidensudveksling og god sammenhængskraft. Det er vigtigt,

at centerets rammer fortsat understøtter et så gnidningsfrit samarbejde inden for centeret og på tværs af faglige discipliner, som muligt.

Ad 2: Forskningsstrategi og -finansiering

Kort opsummering

Centerets overordnede forskningsstrategi er blevet udformet i fællesskab på tværs af enhederne i CAM og udmøntet i otte forskningsgrupper. Et formuleret mål har været at tiltrække unge forskere og øgede eksterne midler gennem en synlig profil. Der arbejdes løbende med centerets forskningsstrategi.

Centerets finansieringskilder består af tre dele og ligger på en samlet omsætning på ca. 40 mio. kr.: Basisbudget til AAM, Grundbevilling til FE, og eksterne bevillinger fra offentlige- og private forskningsfonde. Den samlede governancestruktur og en samlet forskningsstrategi for centeret gør det enklere at kommunikerer om centerets samlede aktiviteter og styrker i forhold til bevillingsgivere.

Dette er aktuelt følgende otte forskningsområder:

- 1) Multimorbiditet – som er den største gruppe med flere projekter og bevillinger vedr. patienter med to eller flere kroniske sygdomme; herunder SOFIA-projektet (25 mio. kr., bl.a. fra NNF), overblikskonsultation og polyfarmaci.
- 2) Familiegruppen – projekter om forebyggende svangre- og børneundersøgelser i almen praksis (15 mio. kr., TrygFonden; 1 mio. kr., KAP-H).
- 3) De "raske patienter" – projekter om diagnostik og screening af raske personer, herunder forebyggelse af overdiagnostik i sundhedsvæsenet.
- 4) Infektionssygdomme og antibiotikaforbrug – projekter om forbedring af diagnostikken af infektionssygdomme (10 mio. kr.; EU).
- 5) Konsultation og læring – projekter, der udvikler viden om konsultationsformer og professionelle roller.
- 6) CopLab-databasen – projekter, der bruger informationsbanken med svar på laboratorieundersøgelser fra almen praksis til epidemiologiske undersøgelser.
- 7) Organisation og implementering – projekter der undersøger nye ideer, teknologier og modeller der optages i almen praksis.
- 8) Folkesygdomme – projekter med overvægt og overvægtsrelaterede sygdomme som diabetes (60 mio. kr., NNF).

Centeret samarbejder bredt, både nationalt og internationalt, med forskningsinstitutioner, andre almenmedicinske forskningsmiljøer, hospitaler, kommuner og regioner i Danmark og udlandet – bl.a. de kliniske akademiske forskergrupper (CAG).

Observationer og generelle kommentar

Forskningsstrategi

Centeret lykkes med at have en bred forskningsstrategi med fokus på bredden i almen medicin. Forskning i almen medicin og almen praksis anses af instituttet som afgørende i sundhedstjenesteforskning, afgørende for udviklingen af almen medicin som felt og for udviklingen af folkesundheden. Centeret samarbejder med andre afdelinger på IFSV, hvor medarbejdere fra centeret indgår i projekter på andre afdeling, eller projekter forandret på CAM inddrager forskere fra andre afdelinger ved IFSV. IFSV, Fonden for AP, centerets medarbejdere og aftagere anser det som en stor faglig fordel, at man kan række ud til andre afdelinger og fagområder, men også at det er afgørende at fastholde almen medicinske læger i forskningen. Der er strategiproces for en ny forskningsstrategi i gang, som ledelsen i CAM har sat i gang og alle medarbejdere bliver involveret i.

- › Det er evalueringspanelets vurdering, at centeret bidrager til vidensopbygning om almen medicin og almen praksis med en bred og tværfaglig forskningsportefølje, som har betydning af feltet samt for folkesundheden. Det er samtidigt vigtigt, at forskningen fortsat fastholder et fokus på at bidrage til vidensopbygningen specifikt inden for almen medicin, så der er en balance mellem den almenmedicinske grundforskning og anvendt almen praksis-orienteret forskning.

Rammebetingelser for finansiering

Centerets eksterne forskningsmidler har været stigende fra ca. 9 mio. kr. til ca. 19 mio. kr., og stigningen er primært sket i regi af AAM (fra 6 mio.kr. i 2017 til 14 mio. kr. i 2021), hvor FE's omsætning fra eksterne bevillinger har været stabil på ca. 3-5 mio.kr. årligt. KU's ansøgningsprocedurer beskrives som "tunge", men der er omvendt mange muligheder for at få god støtte ved større ansøgningsbeløb og projekter via forbindelsen til KU. De mindre fonde bliver søgt igennem FE, da der på FE er en mere fleksibel struktur og administration.

FE's basisbevilling er ca. 9,2 mio. kr. og går til både løn og drift, hvor AAM's basisbevilling er på ca. 6,2 mio.kr. og dækker primært lønudgifter på afdelingen. Der har været en udvikling i strategien af basisbevillingen fra Fonden for AP, hvor der er flere og større forventninger til opbygning af tematiske områder (f.eks. overenskomstprojekter mellem PLO og regionerne). Den øgede forventning fra Fonden for AP bidrager til at fastholde forskningens relevans for aktuelle dagsordener, men det kan også samtidigt lægge pres på prioriteringen mellem de forskningsmæssige temaer. Selvom Fonden for AP har forventninger til forskningsmæssige temaer, så er det også tydeligt, at det er afgørende at forskningsenhederne er uafhængige og dermed at de enkelte forskningsprojekter defineres og tilrettelægges af forskningsenhederne selv.

Forskningsgruppelederne nævner, at det er krævende at ansøge ekstern finansiering for at bibeholde almenmedicinsk grundforskning. Der opstår dermed udfordringer med valget af forskningsområder, da det er lettere at tiltrække finansiering til nogle områder. Der er en bred enighed om, at der skal være en balance mellem almenmedicinsk grundforskning og tematisk anvendt almen praksis forskning.

- › Det anbefales fra evalueringspanelet at tydeliggøre de forskellige rammebetingelser for de forskellige dele af centeret for at tydeliggøre og sikre balancen

mellem tematisk, anvendelsesorienteret almen praksis forskning og almenmedicinsk grundforskning.

SIDE 8 AF 13

Ad 3: Forskningsproduktion og -kvalitet

Kort opsummering

Centrets forskning publiceres primært i videnskabelige artikler i fagfællebedømte tidskrifter, hvor produktionen ligger på gennemsnitligt 100 publikationer om året. Der har været samlet 33 ph.d.-studerende udgående fra centeret siden 2015, svarende til ca. 4-5 færdige afhandlinger om året. Dobbeltansættelse har styrket forskeruddannelsen, idet seniorforskere fra FE med en delt ansættelse på AAM kan fungere som hovedvejledere.

Observationer og generelle kommentar

Antal publikationer og ph.d.-studerende

Centeret har en stabil forskningsproduktion med ca. 70-115 publikationer om året. Den forhøjede eksterne finansiering de sidste par år har endnu ikke afspejlet i en forventet stigning af publikationer eller ph.d.-afhandlinger. Det blev nævnt, at der har været en strategiændring i ansættelse af ph.d.er, hvor man førhen har ansat på delfinansiering og underskudsgaranti, har den øgede eksterne finansiering givet mulighed for, at man nu kan ansætte yngre forskere i stillinger, der er fuldt finansierede fra starten, som giver mere sikkerhed for de ph.d.-studerende og forskergruppen.

- › En anbefaling vil være at følge udviklingen i forskningsproduktionen, som følge af de øgede eksterne bevillinger.
- › En anbefaling kunne være at sætte klare kriterier for underskudsgaranti/delfinansiering og formidle disse til de yngre forskere

Publikationsstrategi

Den overordnede publikationsstrategi er ikke blevet diskuteret i centeret inden for de seneste år. Forskningsgruppelederne har i deres grupper en publikationsstrategi, der er specifikke for deres felt. I den nuværende publikationspraksis tages der hensyn til de målsætningerne for to enheder, og der tages hensyn til individuelle forskeres behov og faglig baggrund. Der er fokus på at publicere med *Open Access*, så alment praktiserende læger, i så høj grad som muligt, kan tilgå publikationer.

Det nævnes, at der kan være forskellige hensyn for de to enheder, hvor AAM lægger vægt på publicering i journaler med høj akademisk impact, mens der fra Fonden for AP også lægges vægt på, at resultaterne bliver formidlet ud til almen praksis feltet. De forskellige publikations- og formidlingsstrategier har betydning for valg af tidsskrifter samt for deltagelse i internationale versus nationale konferencer.

- › Evalueringspanelet vil opfordre til at drøfte en publikationsstrategi for centeret som helhed, og at hensyn og overvejelser mellem de to enheder tydeliggøres for at sikre en balance mellem de forskellige målsætninger.

- › Evalueringspanelet ser et særligt behov for at drøfte, hvordan publikationsstrategien understøtter, at forskningsaktiviteter bidrager til udviklingen af almen medicin som fagområde og at forskningens resultater kommer ud i til brugerne i almen praksis.

Forskningskvalitet gennem partnerskaber

Forskning i almen medicin anses i centeret for at være praksisnær og laves i tæt samarbejde med almen praksis. Centeret har etableret en database – CopLab database – med svar på laboratorieundersøgelser fra almen praksis fra mere end én million danskere. Databasen benyttes af flere forskere til almenmedicinsk relevant forskning i tæt samarbejde med sekundærsektoren. Der er ambitioner om at styrke samarbejdet med de almene praksisser i Danmark – eventuelt inspireret af det norske initiativ med [Praksis-nett](#), hvor man har inddraget almene praksisser i en fælles infrastruktur for at forskere skal kunne tilrettelægge gode og kvalitetssikrede kliniske studier i norsk almen praksis.

- › Det er evalueringspanelet anbefaling, at centeret fortsat indgår i mange partnerskaber og fortsat arbejder på at udbygge disse. Der er i centeret initiativer med henblik på udbygning af relationerne til Region Sjælland, men generelt anbefales det at udbygge de lokale kontakter med inddragelse af almen praksis i forskningsaktiviteter i Region Sjælland og Region Hovedstaden.

Ad 4: Undervisnings- og formidlingsaktiviteter

Kort opsummering

AAM og FE har forskellige undervisningsopgaver, hvor økonomien holdes adskilt. Muligheden for dobbeltansættelser er med til at øge udbuddet af undervisere til de forskellige kurser, som bidrager til undervisningen. Omfanget af undervisning på bachelor- og kandidatuddannelser i centeret er meget omfattende; AAM står for kurserne ”*tidlig patientkontakt*” på 1. semester af bachelordelen på medicinstudiet og ”*klinisk almen medicin*” på 6. semester af kandidatdelen af medicinstudiet (der er ca. 1.000 medicin-studerende pr. år). Der er lavet flere pædagogiske tiltag og etableret et nyt almenmedicinsk kursus i ”*tidlig klinisk kontakt*”. Omfanget af postgraduate kurser og efteruddannelsesaktivitet er ligeledes stort: FE gennemfører *Forskningstræning*, som en del af speciallægeuddannelsen i almen medicin (ca. 100 læger). Dette er finansieret af Videreuddannelsesregion Øst. Herudover giver de ansatte ved centeret forskningsvejledning til mange universitetsstuderende, yngre almenmedicinere og ph.d.-studerende. Strategien for formidling til fagprofessionelle samt en endnu bredere formidling til beslutningstagere og befolkningen har været prioriteret i centeret. Formidlingen er styrket gennem undervisning og samarbejde. Det er desuden prioriteret, at centerets forskning formidles i ikke-videnskabelige artikler, bøger og podcasts. Følgeligt har centeret medvirket i et nationalt formidlingsinitiativ:

”Netværk for viden og kompetencer i almen praksis” (VID), som har til formål at samle, omsætte og implementere viden og værktøjer til kvalitetsudvikling samt evaluere implementeringsindsatser i almen praksis. VID’s mission er at bygge bro imellem viden og almen praksis til gavn for patienterne.

Observationer og generelle kommentar

Forsknings- og undervisningsbalance:

Centeret står for både præ- og postgraduate kurser inden for almen medicin. Der kan mærkes en tydelig kulturudvikling i undervisningen før og efter centerdannelsen. Hvor det førhen kun var muligt at undervisningen blev varetaget af studerende og forskere med lægelig baggrund, er grænserne løst op på de kurser, hvor det ikke kræves en lægefaglig baggrund. Fx kan ph.d.-studerende på tværs af faglig baggrund undervise i kritisk litteraturlæsning på postgraduate forløb.

Før centerdannelsen havde de regionsansatte på FE ikke undervisningsforpligtigelse og ph.d.-studerende på FE havde ikke undervisningsforpligtigelser eller -muligheder. Med en højere grad af fleksibilitet i ansættelsen på tværs af enhederne i centeret, er der i højere grad mulighed for at fordele undervisning på flere med delte ansættelser, hvor de gives mulighed for at få undervisningserfaring.

Der er nogle udfordringer mellem forskerne med en ikke-lægelig baggrund, da der er færre muligheder for prægraduat undervisning for disse faggrupper. Disse begrænsninger gør, at undervisningen ser ud til at være ulige fordelt mellem de enkelte grupper i centeret. Dette er ledelsen meget opmærksom på.

Undervisningen bliver registreret og timer opgjort for medarbejderne bagudrettet af henholdsvis afdelingssekretæren (AAM-kurser) og kursussekretær (FE-kurser). Medarbejderne beskriver, at der mangler en mulighed for indregistrering af undervisningstimer til kommende kurser, således at de kan planlægge deres egen og deres ph.d.-studerendes tid til undervisning. Ligeledes mangler kursuslederne en måde at kunne spørge undervisere, hvad de kan dække af undervisning for at kunne planlægge kurserne. Dette kunne indikere, at der er behov for et fælles, mere transparent system til fremadrettet undervisningsplanlægning. Flere seniorer med erfaring fra undervisningen savner en endnu højere grad af sammentænkning af præ- og postgraduate uddannelse i forhold til centeret og ensartethed af opgørelser af undervisning på tværs.

- › Evalueringspanelet har observeret, at der er nogle udfordringer og dilemmaer med fordelingen af undervisningsforpligtigelserne på tværs af enhederne på de forskellige typer af undervisningsforpligtigelser. Der er opmærksomhed på disse udfordringer, og der er sket en opblødning de seneste år, som samlet set gør at centeret er mindre sårbart og samtidigt giver gode muligheder for at yngre forskere kan få undervisningserfaringer. Der bør også fremadrettet være fokus på håndtering af disse udfordringer og tydeliggøre en fordelingsprincipper for undervisningen inden for centerets rammer.

Forskningsformidling

Centerets ledelse har lagt en strategi for at sikre kvaliteten i formidling ved at starte med én SoMe-plattform (LinkedIn). Der er taget hul på at være til stede på SoMe, men det er også en forsigtig opstart.

Som tidligere nævnt, så er centret med i et nationalt forskningsformidlingsinitiativ kaldt [VID](#), som er finansieret med en bevilling fra Kræftens Bekæmpelse over 3 år. Deres mål er at skabe en kulturændring for at få forskning helt ud i praksis. Målgruppen er ikke

kun de praktiserende læger, men også DSAM, kvalitetsenhederne, PLO og patientforeningerne. Kulturforandring er svært at opnå på 3 år, men der er håb om at skabe en mere permanent forandring, sådan at formidling tænkes ind fra starten i ansøgningsprocessen af kommende ansøgninger til eksterne midler. Det er et virkeligt godt initiativ med et stort potentiale.

Der er udtrykt ønske fra eksterne aktører om at styrke samarbejdet om formidling af forskningsresultater sammen med DSAM og PLO, så viden fra forskning i endnu højere grad også oversættes til praksis.

De yngre forskere savner tydelighed omkring målsætninger for synlighed på SoMe, samt understøttelse til populærvidenskabelig formidling. Der er behov for en tydeligere udmelding om forventninger, ledelsesmæssig understøttelse og kompetenceudvikling for at øge synligheden af centerets samlede virke.

- › Evalueringspanelet har bemærket en række gode initiativer for at øge formidlingen af centerets forskning, som kan medvirke til at skabe større opmærksomhed på betydningen af forskningen og muligheden for at skabe bro fra forskningen til og fra almen praksis.
- › Det anbefales, at centeret i endnu højere grad øger deres synlighed og formidler resultater bredt, hvilket kræver en større tydelighed om forventningen til medarbejderne, men også en større ledelsesmæssige understøttelse, samt mulighederne for kompetenceudvikling.

Den offentlige debat

Der er stor enighed i centeret og i centerets omgivelser om, at der er stor værdi af sundhedsforskning i almen medicin og almen praksis, og der er samtidigt et stort behov for at forskning bliver synliggjort og gerne omsat i praksis.

Der er mange formidlingsmuligheder og mange interesserede, fx savner Ugeskrift for Læger mere viden fra almen praksis og kontakter hyppigt centerets forskere?. Der udkommer et antal populærvidenskabelige artikler om almen praksis (10-15 stk.), men det er næsten altid de samme stemmer, der bliver hørt. Flere nævner, at der generelt er en mangel på den almenmedicinske stemme i den offentlige sundhedspolitiske debat og formidling i populærvidenskabelige artikler. Formidling og aktiv deltagelse i den offentlige debat har ikke haft en høj prioritet i centeret.

Der er behov for en mere aktiv rolle i formidlingen og synliggørelsen af almen medicin og almen praksis, så de mange forskningsresultater bliver gjort tilgængelige og kan understøtte udviklingen i almen praksis feltet og i professionen. På centeret nævnes der også et behov for at synliggøre styrken af almen praksis og være en aktiv del af udviklingen af det samlede danske sundhedsvæsen.

- › Evalueringspanelet har med stor tilfreds bemærket de gode indsatser i formidlingsprojektet VID og det er anbefalingen, at der laves en mere samlet strategi for centeret for deltagelse i den offentlig debat og formidling af forskningsresultater, både specifikt i forhold til fagfæller, men også i debatten og udviklingen af almen praksis' rolle i det danske sundhedsvæsen.

Ad 5: Impact og relevans

Kort opsummering

Centerets mission er, at centeret bidrager via forskning og undervisning til arbejdet i almen praksis i forhold til patienter, praktiserende læger og sundhedsvæsenet generelt. Forskningsgrupperne arbejder med problemstillinger, som er relevante for arbejdet i almen praksis og udviklingen inden for almen medicin. Centeret har impact i form af rådgivning til sundhedsmyndigheder, organisationer og praktiserende læger. Centerets impact sker via videnskabelige publikationer, og der udarbejdes også i nogle tilfælde rapporter til Sundhedsstyrelsen, Sundhedsministeriet, DSAM, PLO og Danske Regioner.

Observationer og generelle kommentar

Almen praksis relevans og værdi

Almen praksis, som sektor, har stor betydning for resten af sundhedsvæsenet og for folkesundhed. Centeret (sammen med de øvrige FE'er) har fokus på at påvirke, blive hørt og blive inddraget af Danske regioner og PLO for at bidrage til udviklingen af almen praksis.

Værdien af forskning, uddannelse og efteruddannelse skaber værdi på mange forskellige niveauer: 1) Anseelse og rekruttering til det almenmedicinske speciale afhænger af, at specialet har et solidt vidensfundament og udvikling, 2) forskning udvikler den almenmedicinske viden med evidensbaseret viden, 3) forskning bidrager til at fastholde et højt niveau i uddannelse og efteruddannelse, 4) formidling af forskningsresultater bidrager til at fastholde udvikling og betydningen af almen praksis hos beslutningstagere og i offentligheden.

Balancen mellem almenmedicinsk grundforskning og tematisk praksisnær almen praksis forskning er tydeliggjort i et af de forrige afsnit. Der er i centeret gode eksempler på et meget tydeligt impact, som både rummer et tydeligt aftryk på begge disse typer af forskning: SOFIA-projektet er baseret på spirende almenmedicinsk grundforskning indenfor multimorbiditets forskning for patienter med dobbeltdiagnoser. Dette projekt førte meget tidligt til ændringer i overenskomsten for at imødekomme denne patientgruppes behov. SOFIA-projektet illustrerer hvordan almen medicinske grundforskning kan bidrage med akademisk viden til praksis.

- › Det er evalueringspanelets vurdering at centerets forskning bidrager til udviklingen af almen praksis. Det er afgørende, at der er en balance mellem almenmedicinsk grundforskning versus tematisk praksisnær almen praksis forskning. Det er samtidigt afgørende at resultaterne bliver formidlet bredt, så de bliver hørt af aktørerne i sundhedsvæsenet og hos de alment praktiserende læger.

Impact i forhold til regionerne

Der arbejdes aktivt på at styrke samarbejdet med Region Hovedstaden og Region Sjælland, som giver et endnu bedre grundlag for at medvirke til forandringer i praksis. Region Sjælland er med til at finansiere et professorat i almen medicin, og der er etableret en satellitenhed for almen medicin (S-FEAP) i Region Sjælland. Fra i år er der afsat midler fra Fonden til en forskningsenhed i Region Sjælland som en del af CAM, knyttet

til uddannelsen i Køge. Enheden er i gang med at finde egnede lokaler i samarbejde med regionen. Det har været vanskeligt at blive hørt og inddraget i Region H.s forskningsstrategier mens der har været involvering i udformningen af strategien i Region Sj. Der kan være et behov for at fakultets- og institutledere understøtter mulighederne for at blive inddraget i regionernes forskningsstrategier, især i forhold til Region H.

Der var stor interesse fra aktørerne i omgivelserne for at høre mere om infrastrukturen *PraksisNett* fra Norge. PraksisNett (<https://www.uib.no/praksisnett>) har hovedkontor i Oslo og består af 50-70 praksis, der deler data og deltager i forskningsprojekter. Infrastruktur gør det lettere for forskere at kunne udføre gode og kvalitetssikrede kliniske studier i norsk almen praksis. Et sådant netværk i Danmark ville alle have gavn af, da det koster mange ressourcer at rekruttere praksisser til projekter.

- › Evalueringspanelet ser et potentiale i tættere samarbejde med regionerne ved eksempelvis at få etableret et netværk af almene praksisser, der kan bidrage til forskning. Centeret byder sig til i forhold til regionerne, men der kan også være behov for at institutlederen for IFSV og dekanen for Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet understøtter, at centeret bliver inddraget i regionernes overvejelser om forskningsstrategi.

Afslutning

Evalueringspanelet takker for lejligheden til at medvirke i evalueringen af centeret og for møderne med centerets engagerede medarbejdere. Det var en fornøjelse at møde alle centerets interessenter og deres opfattelse af betydningen af centeret for udviklingen af almen medicin og almen praksis.

Vi håber, at evalueringens observationer og anbefalinger kan bruges til udarbejdelse af centerets kommende kontrakt, samt at evalueringsmaterialet kan hjælpe centret med at udvikle og tydeliggøre centerets rammer og fremtidige udvikling.

God medvind fremover.

Med venlig hilsen

København, den 8. december 2022



Mickael Bech
Forsknings- og analysechef
Professor, ph.d.,
VIVE



Bente Prytz Mjølstad
Lektor
Praktiserende læge, ph.d.
NTNU, Trondheim, Norge



Troels Mengel-Jørgensen
Praktiserende læge
Formand for
DSAMs forskningsudvalg